A°. 1838. N°. 80.

ARNHEMSCHE COURANT.

Zaturdag den 7 Julij.

Bij deze Courant behoort een Vervolg.

Zal er een België zijn?

(*Zie* N°. 79).

Gesteld, België bevond zich nog in denzelfden toestand als tijdens de onafhankelijkheids-verklaring van het provisoir gouvernement, en hadde, gelijk de heer DE POTTER beweert, volstrekte keus van handelen; wat zou het dan, volgens hem, moeten doen?

Het antwoord daarop heeft de heer DE POTTER in zijne aanmerking [illegible] niet [illegible] »Deze vergadering," — zegt hij, — geveelde niet [illegible] om aan de restauratie te ontsnappen, twee wezenlijke partijen slechts mogelijk waren: vooreerst, de uitroeping der republiek, om onafhankelijk te blijven van al de koningen; ten tweede, de vereeniging met Frankrijk, om, door België aan een hunner te leveren, het te waarborgen tegen de ondernemingen der anderen." Hetgeen de heer DE POTTER toen noodzakelijk vond, zal hij nu ook nog wel noodzakelijk vinden; want hetgeen de noodzakelijkheid zou hebben daargesteld, is nog niet veranderd. Een van beide dus moet België thans, volgens den heer DE POTTER, doen: de republiek of de vereeniging met Frankrijk uitroepen. Dit staat, wel is waar, niet letterlijk in het vlugschrift, maar het ligt er duidelijk in opgesloten. De republiek of de vereeniging met Frankrijk derhalve; maar Frankrijk wil de vereeniging niet, ergo, — de conclusie is duidelijk.

[illegible] zeide dat, dewijl de koningen de republiek vreesden, de republiek de koningen te vreezen hebben zou."

De ongegrondheid dier meening wordt niet zeer duidelijk bewezen. Maar daartegen krijgen de Belgen den volgenden troost: »Welk gevaar eindelijk, zouden wij Belgen te loopen hebben? Het allerergste zou zijn, te zwichten in onze vaderlandslievende pogingen. Ik ontken het niet, indien [illegible] *catastrophe*, (eenen algemeenen oorlog) vermijden."

Doch wat ligt er nu verbloemd onder de uitdrukking: *te zwichten in onze vaderlandslievende pogingen*? Daaronder — want het algemeene slagveld zou hoofdzakelijk België zijn — daaronder ligt een verwoest land, velden met lijken bezaaid, steden in puin, huizen in vlam en asch, vermoorde vaders, vertrapte kinderen, geschonden zusters, jammerende vrouwen, — anders niets.

En dat alles, waarom zich berokkend? — Omdat men zou goedgevonden hebben een plegtig bezworen traktaat, waaraan men jaren van een afzonderlijk en gelukkig bestaan te danken had, waaraan men eeuwen nog van een dergelijk aanzijn kon te danken hebben, onbeschaamd en blind van verwaandheid te verscheuren.

Tot niets minder wil de heer DE POTTER zijne medeburgers aanzetten.

Niets minder dan de geheele bevolking, in staat om de wapenen te dragen, gewapend naar de grenzen gezonden, is hem daartoe noodig.

Tot de volle hoogte, die men in 1830 bereikt had, te herrijzen, is hem [illegible] Het België van 1830 *onophoudelijk* te constitueren is hem daartoe noodig.

Geheellijk aan LEOPOLD de zorg te vertrouwen, [illegible] timonarchische revolutie te verdedigen, [illegible] eenvoudigheid zijn.

»Belast, en alleen belast, met de belangen van België, zou LEOPOLD protesteren, reclameren; misschien zelfs tot bedreigingen gaan: en naar gelang der uitwerking van dien aanval van energie, zou men met hem of zonder hem onderhandelen; waarna een *ultimatum*, in voorraad uitgemaakt, met hem of zonder hem al weder, hem zou worden beteekend; hij zou eindigen met er zich dan te onderwerpen, en zijne getrouwe onderdanen, uit dankbaarheid voor zijne edelmoedige pogingen, zouden [illegible] op zijn voorbeeld evenzoo doen."

Dit waar, het doel van den schrijver is voor hem, die zijn vertoog [illegible] gadeslaat, vrij duidelijk?

[illegible] de heer DE POTTER voormaals vrij grooten invloed had in [illegible] nog heeft; daar buitendien reeds in verscheidene [illegible] gevonden geworden was om zich tegen de voltrekking [illegible] te verzetten, en hooggeplaatste mannen die [illegible] wij met

den heer DE POTTER, dat België's onafhankelijkheid thans op het spel staat; en wij wenschen van harte dat België die redde, niet door zich Donquichotisch tegen de mogendheden te verzetten en met onbeschaamde woordbreuk hun ongeluk te koopen; maar door, getrouw aan hun plegtig gegeven woord, te berusten in een traktaat, hetwelk hen tot een der gelukkigste en vrijste volken van Europa kan maken.

RUSLAND.

St. Petersburg, 21 *Junij*. Overeenstemmende berigten uit de drie Oostzee-provinciën doen verwachten, dat in dit jaar de oogst aan tarwe slecht, aan winterrogge goed, aan zomerrogge en gerst rijk, aan haver en boekweit middelmatig zijn zal.

St. Petersburg, 23 *Junij*. Z. M. de keizer resideert sinds den dag van deszelfs terugkomst uit Stockholm voortdurend in Peterhof. Al de regimenten van het garde-korps hebben zich in den loop dezer week naar het kamp van Krasnoje-Selo begeven, waar groote manoeuvres plaats zullen hebben.

DUITSCHLAND.

Hannover. De verdaging der algemeene standen-vergadering wordt daaraan toegeschreven, dat de Tweede Kamer het geheele grondwetsontwerp, in eerste beraadslaging, met 37 tegen 23 stemmen verworpen had.

OOSTENRIJK.

Weenen, 28 *Junij*. De koninklijk Nederlandsche gezant gaf gisteren, ter eere van den erfprins *van Oranje*, een groot diné, waaraan ook de vorst *van Metternich* deel nam.

— De laatste berigten uit Turkije, zoowel uit Konstantinopel als uit Smyrna spreken van verscheiden pestgevallen.

PRUISSEN.

De *Frankf. O. P. A. Zeit.* deelt eenen brief uit Berlijn mede, van den [illegible] geruchten omtrent eene wederuitbarsting der cholera, wier aannadering overigens door verscheidene geneesheeren reeds lang verkondigd was. De plotselijke dood van vele personen aan long- en zenuw-toevallen werd als voorbode der ziekte beschouwd, gelijk mede de griep en koortsen waaraan zeer velen leden. Zeker is het, dat verscheidene der Aziatische cholera zeer gelijkende gevallen waargenomen zijn, hoewel de ziekte zelve nog niet geconstateerd is. Merkwaardig is het mede, dat ook in dit jaar de onweerregens bijna geheel zonder electrische ontlastingen plaats hadden, en alzoo, ingeval de cholera werkelijk terug mogt keeren de meening schijnen te bevestigen, dat storingen in de electriciteits-ontwikkeling onzer planeet oorzaak zijn van deze vreemde, verderfelijke ziekte.

Keulen, 3 *Julij*. In eenen bitumineusen steen, die in vele landen, en vooral aan den Rijn overvloedig voorhanden is, heeft men de onuitputtelijke stof van een lichtgas ontdekt, hetwelk de zuiverheid en stankloosheid van het olie- of harstgas met de goedkoopheid van het koolengas paart. De uit dien steen verkregen olie wordt, met bijvoeging van water, in een zeer eenvoudig toestel gedistilleerd en geeft 30 tot 35 kubiek-voet gas op het pond.

ZWITSERLAND.

[illegible] trokken zij Lachen in, op nog grappiger wijze dan de hoofdmannen te Rothenthurm. Bij het intrekken des dorps vervoegden zij zich bij de hoofden der klauwen-partij, en stieten schrikkelijke bedreigingen uit; de woede nam op de lands-gemeente-plaats zoo zeer toe, dat de hoofden der klauwen-partij genoodzaakt werden Lachen te verlaten.

Zurich, 27 *Junij*. Volgens de berigten der *Bundes-Zeitung* werd laatstleden Zondag de aanmaning, om de wapenen neder te leggen, nergens voorgelezen dan te Arth.

FRANKRIJK.

Parijs, 2 *Julij*. De kamer der pairs vervordert langzaam hare werkzaamheden. Heden heeft zij de wet op de voltooijing van sommige daarbij genoemde openbare werken aangenomen.

Men wacht met den eersten rapport in de kamer der pairs [illegible] de ijzeren wegen naar Orleans, en naar Havre en Diepe, [illegible]

Het beklag van den heer *Duvergier d'Hauranne* [illegible] derwerping en de weinige zelfstandigheid [illegible] de ministeriële dagbladen met [illegible]

kunnen dit te gemakkelijker veroorloven, daar de kamer der gedeputeerden vooreerst niet weder zal bijeenkomen; bij de aanstaande zitting schijnen echter de heer *Molé* en de zijnen zich op eenen vinnigen tegenstand van die zijde te kunnen verwachten.

— Een brief uit Toulon van den 20sten meldt de navolgende bijzonderheden: »Het Engelsche eskader, onder bevel van den admiraal *Stopford*, is te dezer reede ten anker gekomen. Hetzelve bestaat uit vier linieschepen, als: *Prinses Charlotte* van 120 stukken, *Vanguard*, *Rodney* en *Pembroke* van 80, *Barham* van 60, *Garysfort* van 40 en *Arequin* van 20 stukken; benevens het stoomschip *Rodamanthus* — Men wacht zeer luisterrijke feesten. Tot dus verre hebben zich de plegtigheden bepaald bij wederzijdsche salutschoten, die voor 3 à 4000 fr. aan buskruid hebben gekost.

— *Parijs*, 3 *Julij*. Men schijnt niet verzekerd te zijn, dat de kamer der pairs de wet op den aanleg van de ijzeren wegen naar Orleans, en naar Havre en Dieppe, door een genootschap van bijzondere personen, en niet door het bestuur [illegible] zal goedkeuren. — De commissie heeft [illegible] dezer wetten geadviseerd.

— Van de Spaansche grenzen wordt gemeld, dat de generaal *Espartero* last heeft gegeven, om de vestingwerken van Penacerrada te sloopen Hij is laatstelijk weder, met 16 bataljons, van Vittoria vertrokken. Men meende, dat hij een aantal op Tolosa in den zin had

— De ambassadeur van Pruissen heeft gisteren een' buitengewoon koerier naar Berlijn gezonden, die, naar men zegt, overbrenger zou zijn van dépêches, welke in betrekking staan met de jongste tijdingen uit het Oosten. Het *Journal des Débats* wijdt aan deze aangelegenheden een uitvoerig artikel, waarin, onder anderen, beweerd wordt, dat de handhaving van den vrede in het Oosten eene noodwendige behoefte voor Europa is, en dat alle middelen behooren aangewend te worden, om het *status quo* in die streken te doen voortduren. De bewaring van den vrede in het Oosten, zelfs ten koste van eene krachtdadige demonstratie van Frankrijk en Engeland, wordt, naar het inzien van genoemd blad, op dit oogenblik door de Europesche belangen gevorderd, terwijl elk, die daarop inbreuk zou willen maken, zich alleen daardoor in eenen staat van vijandschap met Frankrijk zou stellen.

— De *Revue des Deux Mondes*, een tijdschrift, dat gezegd wordt onder den invloed der Fransche ministers te staan, en hetwelk reeds meermalen berigt heeft, dat het met de bedoelingen van het Kabinet der Tuileriën zou overeenkomen, om, ten behoeve van België, eenige wijziging in de 24 artikelen te brengen, geeft op nieuw te kennen, dat het zeker schijnt, dat ook [illegible] bij, dat het alzoo duidelijk blijkt, dat Frankrijk daaromtrent met Engeland in overeenstemming handelt, terwijl, zoolang die overeenstemming zal bestaan, de vrede der wereld niet kan verbroken worden. (!)

— Gisteren is een luitenant-generaal, vergezeld van een' der adjudanten van den minister van oorlog, door het departement van oorlog naar de grenzen langs de Maas en aan den kant van België afgezonden. Men verneemt, dat de Hollandsch-Belgische kwestie met deze zending in verband staat. Van eene andere zijde wil men, dat de geest, door sommige regementen aan den dag gelegd, ook aan dit vertrek niet vreemd zoude zijn.

— De Engelsche vloot is den 28sten te Toulon binnengeloopen, onder het wederzijdsche gebulder van het geschut. De tegenwoordigheid dier vloot in eene Fransche haven der Middellandsche Zee geeft aanleiding tot allerlei gissingen, dewijl aller oogen zijn op het Oosten gevestigd, alwaar eene vredebreuk tusschen *Mehemed-Ali* en den sultan zeer nabij schijnt.

BELGIË.

Brussel, 4 *Julij*. In den *Independant* leest men het volgende:

Naar luid van particuliere berigten kunnen wij als zeker melden, dat de Londensche conferentie nog niet spoedig zal bijeenkomen. Verscheiden der daaraan deelhebbende ambassadeurs treffen integendeel toebereidselen om zich na den afloop der krooningsfeestelijkheden gedurende eenigen tijd uit Engeland te verwijderen.

Ook vernemen wij, dat lord *Palmerston* door ernstige ongesteldheid is verhinderd [illegible] bij te wonen.

Bij eene [illegible], dat de buitengewone gezant van België te Londen [illegible] De prins *de Ligne* trekt door zijne [illegible] voorkomen aller aandacht tot zich. Hij ontziet geene kosten; de pracht zijner rijtuigen en de illuminatie van zijn hôtel, welke de fraaiste van alle was, hebben aller oogen tot zich getrokken.

— Men leest in den *Echo de la Frontière*: Te Soire Saint Gery, (op de Belgische grenzen) heerscht tegenwoordig eene besmettelijke ziekte van zeer ernstigen aard, die de bevolking decimeert. Zij is zoo kwaadaardig, dat zij de lijders in 24 of 36 uren ten grave sleept. Zoo men zegt, moeten er reeds meer dan 50 slagtoffers bezweken zijn. Om de schrik der ingezetenen niet te vermeerderen, worden de klokken niet meer bij de begrafenissen geluid. Deze ziekte openbaart zich met eene volstrekte magteloosheid, en eenen uitslag, die dezelve door sommigen met de algemeene benaming van huidziekte doet bestempelen, terwijl anderen, uit hoofde van het zwart worden van het ligchaam, na het overlijden, de benaming van zwarte koorts daaraan geven. De middelen der kunst schijnen tot dus verre geheel te kort te schieten. De docter van de plaats heeft het onheil gehad, zijne bloedverwanten, onder zijne vruchtelooze behandeling te zien bezwijken. Te Beaumont en Cousoire (in Frankrijk) hebben zich mede reeds eenige dier ziektegevallen opgedaan. Het is te vreezen, dat de angst, die de bevolkingen overmant, niet toe zal brengen om dezelve nog vatbaarder voor de aanvallen der kwaal te maken. Het ware te wenschen, dat het administratief gezag mogt goedvinden eenige kundige geneesheeren naar de plaats te zenden, tot het bestuderen van het karakter der ziekte.

NEDERLANDEN.

's Gravenhage, 4 *Julij*. Hare K. en K. Hoogheid Mevr. de prinses *van Oranje* vertrekt aanstaanden vrijdag naar Teplitz, ten einde aldaar veertien dagen met haren doorluchtigen broeder den keizer van Rusland door te brengen. Men verwacht alhier binnen korte dagen den grootvorst, erfgenaam der Russische kroon, bij welke gelegenheid door den baron *von Maltitz*, Russischen gezant alhier, een luisterrijk feest zal gegeven worden.

— Sinds eenigen tijd bevindt zich te Carlsbad Z. Exc. de heer *Falck*, minister van staat van Z. M. den koning der Nederlanden. De heer *Falck* was bij zijne aankomst te Carlsbad ernstig ongesteld, maar sedert heeft men gunstiger berigten wegens den staat van dien minister ontvangen.

— Wij vernemen, dat er schikkingen zijn getroffen, wegens de overname, door het gouvernement, van het zoo belangrijk Japansch ethnographisch kabinet van den heer *von Siebold*, dirigerend officier van gezondheid bij het leger in Oost-Indië, en dat Z. M. eenige bepalingen heeft gemaakt, ten opzigte van het verder verblijf in Nederland van dien verdienstelijken geleerde, waardoor hij in staat zal zijn, zijne zoo uitgebreide werken, betreffende Japan, te voltooijen.

— Naar men verneemt heeft de heer *de Bordes* voor de betrekking van lid der Tweede Kamer, voor de provincie Holland, bedankt.

— Door de Javasche Couranten, tot 21 Februarij jl., wordt het volgende medegedeeld:

De inzenzetting der twee ijzeren stoombooten, die, niet lang geleden, van gouvernementswege naar Indië zijn verzonden, was te Soerabaya tot stand gebragt. Een dier vaartuigen, de *Etna*, heeft zeer goed aan de verwachting voldaan; met het andere, de *Hekla*, was dit minder het geval. Het model, waarnaar dit laatste is vervaardigd geworden, hetzelfde zijnde als dat, hetwelk voor de *Etna* is gebezigd, zoo geeft deze omstandigheid alle hoop, dat, bij meerdere ondervinding, de bestaande gebreken zullen overwonnen [illegible] geworden, om langs de Noordkust van Java te kruisen, ter verjaging en verdelging van zeeroovers, en op die wijze zal de gelegenheid verkregen worden, om de verschillende gebreken van het vaartuig, en te gelijker tijd, zoo men hoopte, de middelen tot herstel te leeren kennen.

Volgens berigten uit Sina, loopende tot het einde van het vorige jaar, scheen het Sineesch gouvernement den Europeschen handel, in het bijzonder dien der Engelschen, door verschillende maatregelen te willen belemmeren, en men meende reden te hebben, om te vermoeden, dat het gemelde bestuur voornemens was, zich voor het vervolg te onttrekken aan de voldoening der schulden van gefailleerde, zoogenaamde Hongkooplieden aan Europeanen, waarvoor hetzelve zich tot dusver verantwoordelijk had gesteld.

— Z. Exc. de minister van koloniën heeft eergisteren deze residentie verlaten, om zich in de eerste plaats naar de koloniën van weldadigheid begeven, alwaar Z. Exc. eenige weken zal doorbrengen, om zich met de belangen dier inrigting bezig te houden.

Breda, 3 *Julij*. De voor het kamp bij Rijen bestemde troepen waren gisteren in hetzelve vereenigd, en hebben daar hunne tenten opgeslagen.

ARNHEM, 4 Julij.

PROVINCIALE STATEN.

Zitting van Woensdag den 4den Julij.

Afwezend de heeren: *d'Yvoy*, *van Heeckeren* [illegible] *Nagel* [illegible] *van Oldenneel* [illegible] *de Bruneton*, *van den Steen*, *de Bruijn*, *Brants*, *Dibbits*, *van Heeckeren van de Wierse*, *de Neree* en *Brakmeester*.

De vergadering op de gewone wijze geopend zijnde, werden de notulen der vergadering van gisteren voorgelezen, en na eene opmerking van den heer *van Nispen van Sevenaar* over den inhoud van de aanteekening, door zijn hoog welgeboren gisteren verzocht, goedgekeurd.

De heer gouverneur gaf kennis, dat aan de orde waren de deliberatien over de huishoudelijke begrooting, welke met algemeene stemmen werd goedgekeurd.

Vervolgens overgegaan zijnde tot de keuze der twee in de Staten-Generaal door de gewone aftreding der heeren *van Dam van Isselt* en *van Rappard* bestaande vacaturen, zijn beide aftredende leden der Staten-Generaal herkozen; de heer *van Dam van Isselt* met 66, de heer *van Rappard* met 60 stemmen. Bij de stemming voor de eerste vacature verkregen de

heeren *Torck van Rozendaal*, *van Riemsdijk*, *van Brakell*, *van Lijnden*, *van Pallandt van Waardenburg en Neerijnen*, *van Bijlandt* en *Thooft* ieder eene stem, en werden er vier stembriefjes in blanco gevonden. Bij de stemming voor de tweede vacature verkreeg de heer *Torck van Rozendaal* twee stemmen, de heer *van Bijlandt* eene stem, de heer *van Brakell* twee stemmen, de heer *Thooft* eene stem, de heer *W. J. E. van Lijnden* drie stemmen, de heeren *van Pallandt*, *van Heeckeren* en *Hoijtema* ieder eene stem, vijf stembriefjes in blanco, waarna door den heer gouverneur werd voorgesteld, aan beide herkozen heeren de gewone kennisgeving te doen.

De heer gouverneur geeft te kennen, dat verschillende adressen, betrekkelijk het polder-reglement zijn ingekomen, en worden door den heer griffier voorgelezen:

1. Een adres van den heer *Feralij*, heer van Vuren en Dalem (de toepassing van art. 172 van het reglement op het beheer der rivier-polders, dijk- en dorpspolders van Vuren en Dalem vragende.

2. Van den dijkstoel van Neder-Betuwe en het gecombineerd collegie van Tielerwaard; bezwaren inbrengende tegen eenige bepalingen van het aangehaalde reglement.

3. [illegible] tegen de vereeniging van den Tielschen polder met den Tielerwaard.

4. [illegible] *van Heeckeren* [illegible] over het niet vermelden der dorpen Haren en Malden onder de omschrijving van het polder-district Rijk van Nijmegen.

5. Van grondeigenaren van Neerbosch tegen de beschrijving hunner eigendommen onder het polder-district Rijk van Nijmegen.

6. Van het bestuur van het polder-district Culenborg, bedenkingen voordragende tegen verschillende bepalingen van het bedoelde reglement.

Alle welke stukken worden verwezen naar de gisteren benoemde commissie, belast om de door gedeputeerde staten voorgedragene wijzigingen en andere ingekomen stukken, betreffende het polder reglement, te onderzoeken.

De commissie [illegible] *J. A.* [illegible] den heer *J. de Bruijn*, brengen bij monde van de heeren *van Heeckeren* en *van Nagell* rapport uit; het eerste strekkende om aan den belanghebbende voor dit jaar eene gratificatie van *f* 200 toe te staan, het andere om, overeenkomstig het voorstel, de volmagten der nieuw aankomende leden aan heeren gedeputeerde staten ter examinatie te renvoijeeren, met last, om bij de opening van elke vergadering daarover verslag te doen; en zijn beide deze rapporten ter visie gelegd en de beraadslaging over dezelve op morgen aan de orde gesteld.

Zitting van Donderdag den 5den Julij.

Afwezend de heeren: *van Reede van Middachten*, *Tuyl*, *W. J. E van Lijnden*, *Mackay*, *van Zuijlen*, *van Heeckeren van Enghuizen*, *Nagell van Ampsen*, *Pabst van Bingerden*, *Ranzow*, *Lijnden van Oldenaller*, *Ivendoorn*, *Swaving*, *de Salve*, *Ketjen*, *van der Steen*, *de Bruijn*, *Troost*, *Libotte*, *IJseldijk van Heeckeren*, *van Wierse*, *de Nerée*, *Stoet* en *Dijckmeester*.

Na de opening der vergadering op de gewone wijze en de voorlezing en goedkeuring der notulen, werden de beraadslagingen geopend over het rapport en voorstel der commissie, om aan den gewezenen voetbode, *J. A. Ahaus*, eene gratificatie van *f* 200 toe te leggen. Na eenige discussie daarover, waaraan de heeren *van Lamsweerde*, *van Riemsdijk*, *van Nispen van Pannerden* en *L. C. J. van Nispen*, deel namen en waarbij door een dezer heeren de opmerking gemaakt was, dat dit adres reeds eigenlijk aan heeren gedep. staten was ingediend en dat door HEd. Gr. Achtb. reeds eene gratificatie van *f* 150 was toegestaan en het onregelmatige dezer [illegible] werd, is dit rapport met algemeene [illegible].

Vervolgens zijn de discussien ter beraadslaging [illegible] voorstel van den heer *J. de Bruijn* en het goedgekeurd rapport der commissie, met het onderzoek belast; dit voorstel en rapport zijn door de heeren *van Lamsweerde*, *van Nispen van Pannerden*, *de Man* en *van Nispen van Sevenaer*, op grond der bepalingen van art. 8 van het reglement van orde bestreden, en na nog eenige woordenwisselingen, waaraan de heeren *van Nagell van Wisch*, *Franken* en *L. C. J. van Nispen* deel namen, met 54 tegen 13 stemmen verworpen.

Door den heer gouverneur werden ter tafel gebragt en voorgelezen de navolgende adressen van geërfden van Hernen, kanton Wijchen, van geërfden van Leur, kanton Wijchen, van geërfden van Batenburg, kanton [illegible], van geërfden van Hoessen, [illegible] allen bezwaren inbrengende tegen [illegible] van het polderdistrict Maas en Waal, waardoor hunne [illegible] polders met die van Maas en Waal vereenigd zijn. [illegible] aan uit die vereeniging voortspruiten, de, en eenige [illegible], die vroeger 5 cent per hunder bedroegen, [illegible] jaar tot *f* 1.30 [illegible] gestegen.

Alle deze stukken worden commissoriaal gemaakt, bij de op ll. Dingsdag benoemde commissie voor het polder-reglement.

De heer gouverneur geeft kennis, dat zijn Hoog. Ed. Gestr. twee voorstellen van het lid der vergadering, *van Lamsweerde*, ontvangen heeft, het eerste om de *f* 20,000 guldens batig overschot der twee gemeente-oplenten, vroeger voor den opbouw van een paleis van justitie te Arnhem geaffecteerd, aan de gemeenten terug te geven, het andere, om de huishoudelijke begrooting, even als de algemeene, te doen drukken, en bij de opening rond te deelen; welke beide stukken in handen der commissie voor de begrooting worden gesteld om daarop te rapporteeren.

De commissie, belast met het onderzoek van het voorstel der commissie van landbouw tot wijziging van het reglement op de paarden-fokkerij, brengt, bij monde van den heer *B. van Balveren*, rapport uit, strekkende het gevoelen der meerderheid, om, overeenkomstig het voorstel, in Gelderland geene elders goedgekeurde hengsten tot dekking van merriën toe te laten, waartegen door de meerderheid beweerd wordt, dat diergelijke bepaling op de regten aan gelijke collegien in andere gewesten inbreuk zoude maken, en dit dus, als niet tot de bevoegdheid der staten behoorende, bestreden wordt; — hetzelve wordt visie gelegd, en de beraadslaging op morgen bepaald.

De commissie tot onderzoek der aanvraag van de stad Tiel om subsidie voor de kosten, aan het gebouw der regtbank aldaar, doet verslag bij monde van den heer *van Brakell*, en adviseert tot afwijzing van dit verzoek. De beraadslaging daarover wordt op morgen bepaald, en het verslag met de bijlagen ter griffie nedergelegd.

De commissie tot het onderzoek van het verzoek van *J. Bakker* te Lent, om schadeloosstelling, doet verslag bij monde van den heer *van Brakell*, en adviseert, om den verzoeker toe te staan eene schadevergoeding van *f* 580. De beraadslaging wordt op morgen bepaald, en het verslag met de bijlagen ter griffie nedergelegd.

De commissie, belast met het onderzoek der voordragt, betreffende de regeling der kleine onkosten voor de regtbanken, doet verslag bij monde van den heer *van Nagell* [illegible] *f* 800, aan de regtbank te Arnhem *f* [illegible], te Nijmegen *f* 550, te Zutphen *f* 750, te Tiel *f* 450, aan de 9 kantongeregten in de hoofdplaatsen, ieder van *f* 45, te zamen *f* 180, aan de 18 overige ieder *f* 35, te zamen *f* 640.

Het verslag en de stukken worden ter griffie nedergelegd, en de beraadslaging op morgen bepaald.

De commissie voor het Polder-Reglement brengt 7 rapporten uit. De stukken worden ter griffie nedergelegd, en de beraadslaging op Zaturdag bepaald.

De vergadering wordt gesloten en de volgende op Vrijdag ten 12 uur bepaald.

— Aangaande de vergadering der provinciale staten van Utrecht, vernemen men tot nog toe niets anders dan de volgende belangrijke bijzonderheden:

Utrecht, 3 *Junij*. Op heden is de jaarlijksche staten-vergadering van Utrecht met eene redevoering, door Z. Exc. den staatsraad gouverneur uitgesproken, geopend, nadat jonkhr. *W. A. Beelaerts van Blokland van Remmerstein*, als lid van dat collegie, had zitting genomen, waarna het verslag van gedeputeerde staten is voorgelezen, en jonkhr. Mr. *H. M. A. J. van Asch van Wijck* als lid van de 2de Kamer der Staten-Generaal is ingekozen. — Voorts zijn eenige zaken commissoriaal gemaakt en de vergadering tot op aanstaanden Dingsdag gescheiden, op welken dag de staten door denzelven staatsraad gouverneur ter middagmaal zijn genoodigd.

[illegible]

[illegible] volstrekt geen nieuws.

Holland. $2\frac{1}{2}$ pCt. tot den eenigen prijs van $54\frac{7}{8}$ zijn verschillende partijtjes van dit effekt omgezet; 5 pCt. voor inlandsche rekening gezocht en met $101\frac{7}{8}$ à $\frac{15}{16}$ betaald; Kansbiljetten $25\frac{1}{4}$ à $\frac{5}{16}$ met zeer weinig affaires; beide Syndikaten waren iets flaauwer: de $4\frac{1}{2}$ pCts. 96, $96\frac{1}{8}$ en $95\frac{7}{8}$ gebleven; de nieuwe 80 pCt.; oude aandeelen Handelmaatschapij varieerden tusschen 181 en $181\frac{1}{4}$, en bleven 181; 5 pCt. Oost-Indie $99\frac{3}{4}$ à $\frac{5}{8}$ goed te plaatsen; aandeelen Arnhemmer spoorweg waren à $107\frac{1}{4}$ aanvankelijk, later à 107 verkrijgbaar.

Spanje. Ardoins sonteneerden zich vrij goed, doch bij weinig affaire, op $21\frac{11}{16}$ à $\frac{3}{4}$; Passive $4\frac{3}{4}$.

Rusland. Oude Russen $105\frac{1}{4}$; nieuwe 105 gedaan; Russen van 1831 en 1833 $97\frac{1}{8}$, doch weinig omgezet.

Oostenrijk. Naar 5 pCt. Metalliek was vraag [illegible] en de prijs klom tot 103 en $103\frac{1}{4}$; 5 pCt. Weener [illegible] gedaan.

Columbia. 2de [illegible]

Beurs van 5 Julij.

De beurs van heden was even zoo onbeduidend als die van gisteren, en in geen der binnenlandsche noch vreemde fondsen merkte men eenige bijzondere verandering op; alleen waren oude aandeelen Handelmaatschappij meerder aangeboden, zonder dat de omzet eenige bijzondere levendigheid vertoonde.

Holland. 2½ pCt. 54$\frac{15}{16}$; 5 pCt. 101$\frac{1}{16}$; Kansbiljetten 25$\frac{1}{4}$; 4½ pCt. Syndicaat 95$\frac{11}{16}$ à 96; Handelmaatschappij 180$\frac{1}{2}$ à $\frac{1}{4}$; 5 pCt. Oost-Indië 99$\frac{9}{16}$ à $\frac{1}{4}$; Spoorweg op Arnhem 107 gedaan, en tot dezen prijs aangeboden.

Spanje. Ardoins 21$\frac{1}{16}$ à $\frac{1}{8}$.

Rusland. Oude Russen 105$\frac{1}{4}$; nieuwe 105$\frac{1}{8}$; Roebels 68$\frac{1}{4}$ à $\frac{5}{16}$.

Brazilië 81; *Columbia* 17$\frac{7}{8}$; *Peru* 13.

Grieken. Stukken, van 100 pond, 15 à 14$\frac{7}{8}$ gedaan.

Correspondentie.

[illegible] op eene vergadering te Arnhem gehouden [illegible], kan niet geplaatst worden.

Marktprijzen te Arnhem.

Vrijdag 6 Julij 1838.

Nieuwe Weit van ƒ 9,00 tot ƒ 10,00; *Rogge* van ƒ 5,75 tot ƒ 6,25; *Boekweit* van ƒ 4,80 tot ƒ 5,20; *Voerhaver* van ƒ 2,30 tot ƒ 2,70; *Aardappelen* van ƒ 1,00 tot ƒ 2,00; *Boter* van ƒ 0,55 tot ƒ 0,65 het pond.

Burgerlijke Stand.

TE ARNHEM:

Gehuwd: 4 Julij A. Schiebergen met J. Snorn. — L. Fischot met M. Tieheloven. — G. Evers met W. Egbers.

Bevallen: 28 Junij A. van Logchem, geb. Feij, Z. — C. Ronen, geb. Kienen, Z. — J. Vrijhoff, geb. Leurink, D. — E. M. Lavino, geb. Reiss, Z. — L. Hasselbach, geb. Pruin, D. — 29 Junij B. G. Liethoff, geb. Hendriks, D. — C. E. Westrik, geb. Paradijs, D. — 30 Junij H. van den Brinck, geb. van Emmerik, Z. — C. Zielhmar, geb. [illegible] [illegible] D. — A. Kuijper, geb. Arendsen, D. — 1 Julij M. Hinsbergen, geb. Gentjes, D. — J. de Heer, geb. Lucas, D. — J. A. Kloppers, geb. Vrijland, D. — C. Hekking, geb. Wittich, Z. — E. van Groeningen, geb. van Sonderen, D. — J. van Mierlo, geb. Willing, Z. — 2 Julij W. J. H. Straatman, geb. van der Sand, D. — 3 Julij M. B. Waleveldt, geb. van Beek, Z. — M. van Doormolen, geb. Derkzen, Z. — S. van Zelm, geb. Vrogaart, Z. — 4 Julij E. Kleinhout, geb. Span, Z. — 5 Julij H. Wejenborg, geb. Stekman, D.

Overleden: 29 Junij H. Mens, 45 j. — F. Wimmers, 47 j. 7 m. — H. J. Staal, 38 j. — 30 Junij M. Bekker, 12 j. — 1 Julij W. Meerman, 9 j. [illegible] — A. van Reeuw, 3 j. — 2 Julij M. Schuurman, 22 j. 7 m. — 3 Julij H. Hendriks, 7 j. 4 m. — H. Otters, 34 j. — 4 Julij A. C. Sparmakering, 1 j. 5 m. — H. J. Heskes, 9 w.

TE ZUTPHEN:

Gehuwd: 2 Julij J. B. Siebelink met E. E. Lemmen.

Bevallen: 27 Junij B. Haarbrink, geb. Mestland, Z. — 29 Junij J. C. ten Hoove, geb. Sabel, D. — S. D. Vles, geb. Hamburg, Z. — 30 Junij F. Starink, geb. Kejjzer, Z. — 2 Julij H. Rotman, geb. Nietelborg, Z.

[illegible] 11 m. — 2 Julij H. J. Remmers [illegible]

[illegible]

Gehuwd: 30 Junij H. [illegible] met H. de Wilt.

Bevallen: Geene.

Overleden: 29 Junij E. van Son, 90 j. [illegible] derode, 10 j.

Waterhoogte te Arnhem.

Den 5 Julij. 2 El 7 Palm 5 Duim; gewassen 0 Duim; gevallen 3 D.

Den 6 Julij. 2 El 7 Palm 0 Duim; gewassen 0 Duim; gevallen 5 D.

Waterhoogte voor Keulen.

4 Julij, 11 voet, 6½ duim.

Vervolg van de

ARNHEMSCHE COURANT,

Van Zaturdag den 7 Julij 1838.

JAARLIJKSCH VERSLAG *van heeren Gedeputeerde Staten aan de heeren Staten der Provincie Gelderland; gedaan in de vergadering van den 3den Julij 1838.*

EDEL GROOT ACHTBARE HEEREN!

Behalve het treffend verlies van H. M., onze geliefde, met zoo vele deugden en voortreffelijke hoedanigheden versierde koningin, wier afsterven de ingezetenen van Gelderland (waar zij inzonderheid menigvuldige weldaden bewees), even als die van het geheele vaderland, betreuren, hebben geene bijzondere gewigtige gebeurtenissen het tijdperk, sedert onze laatste bijeenkomst verloopen, gekenmerkt.

Het navolgende overzigt van den staat en het beheer der gemelde provincie zal echter weder met belangstelling worden ontvangen door U. E. G. A., op welker goedkeuring en vertrouwen wij steeds den hoogsten prijs stellen.

Bevolking, loop der administratie, enz.

De bevolking op ultimo December 1837 heeft bedragen, in de steden . . . . 85753.
Ten platten lande . . . . 245966.

Dus totaal 331719 zielen.

De voltrokkene huwelijken beliepen 2532 paren, terwijl er slechts 6 echtscheidingen plaats vonden.

Sedert de sluiting der voorgaande zitting, nam de dood twee uwer leden weg, te weten: C. T. W. baron VAN DER HEIJDEN VAN DOORNENBURG EN SUIDERAS en F. A. baron VAN SPAEN VAN SCHOUWBERBURG.

Aan A. W. A. grave VAN BIJLANDT VAN MARIENWEERD is, op Z. H. G. verzoek, een eervol ontslag verleend.
[illegible] [illegible] [illegible] bekwaamheid [illegible] [illegible] [illegible] onde.

De plaatselijke besturen hebben zich, over het algemeen, onderscheiden door pligtsbetrachting, en vonden in de toegenegenheid der ingezetenen hunne belooning.

Z. M. heeft eene nieuwe indeeling der provincie in vijf districten, namelijk van Veluwe, Zutphen, Doesborgh en Zevenaar, Nijmegen en de Beneden Districten, gelieven te maken, de tractementen en bureau-kosten vervolgens geregeld en eindelijk tot commissarissen [illegible] A. J. A. baron SLOET, R. W. baron VAN LIJNDEN, jhr. J. A. C. A. VAN NISPEN VAN SEVENAAR, W. J. E. baron VAN LIJNDEN TOT HEMMEN en O. W. A. grave VAN BIJLANDT VAN MARIENWEERD.

Policie, Armwezen, Bedelarij, enz.

De policie is door doelmatige verordeningen gehandhaafd.

In verhouding tot de afwisselende graanprijzen, worden de broodzettingen in de groote gemeenten opvolgend geregeld. — Men gaat in deze van billijke beginselen uit. In de kleine dorpen wordt veelal de zetting der naastbijgelegene stad gevolgd.

In de steden bevinden de spuiten en hetgeen verder tot het brandwezen behoort, zich in voldoenden staat. Ook zijn er doelmatige reglementen in werking, en men tracht door oefening de spuitgasten te onderrigten.

Eene goede inrigting van dezen tak van beheer ten platten lande heeft echter met vele zwarigheden te worstelen. De kosten zijn aanzienlijk, vooral in zoodanige gemeente, waar de bevolking niet hoofdzakelijk op één punt is vereenigd, maar zich in van elkanderen verwijderde dorpen en gehuchten verdeeld en elk dus gelijke aanspraak op bluschmiddelen heeft. — Aan dusdanige plaatselijke omstandigheden is het dan ook toe te schrijven, dat deze dienst hier voldoende, elders gebrekkig is.

Te Nijmegen is, sedert de gedeeltelijke invoering van naar een nieuw model vervaardigde lantaarnen, de verlichting aanmerkelijk verbeterd.

Het getal, de werkkring en de geldelijke toestand der instellingen van weldadigheid hebben [illegible] merkelijke veranderingen ondergaan, zoo dat dienaangaande over het laatste tijdvak weinig kan gemeld worden.

Op vele plaatsen is het bestuur der [illegible] [illegible] er minder doel, om de behoeftigen van het noodige te voorzien, maar slechts poging, om een groot overschot op de rekeningen te verkrijgen, en dusdoende de fondsen te vermeerderen.

De wet van 28 November 1818, omtrent het domicilie van onderstand, zoude, uit hoofde derzelver menigvuldige uitleggingen, wel eene herziening vorderen.

De nieuwe spaarbank te Zutphen heeft hare werking geopend, en schijnt den besten uitslag te beloven.

Als volkomen aan de zorgen der directrices beantwoordende, mogen de maatschappijen van moederlijke weldadigheid met onderscheiding als loffelijke instellingen genoemd worden.

Te Zutphen zijn in het afgeloopene jaar aan 81 behoeftige moeders en derzelver kinderen hulp, ondersteuning en verkwikking verschaft, terwijl [illegible] te Hattem ¼ der geborenen genot heeft gehad.

[illegible] hebben ook in wijle onze koningin eene even doorluchtige beschermster, als milde weldoenster, verloren.

Het [illegible] [illegible] weeshuis te Harderwijk is weder tot stand gebragt; [illegible] en doelmatig gebouw, hetwelk tevens [illegible] thans niet alleen de kinderen, tot het gestichr [illegible] en vrouwen, welke geheel ten laste van het hervormde armbestuur waren, onder het toezigt eens vaders en eener moeder, zijn vereenigd.

De bestaande bepalingen omtrent de patenten geven dikwerf aanleiding, om onder het een of ander nietig voorwendsel bedelarij of landlooperij uit te oefenen.

Te Zutphen blijft nog altijd de met eenen fabrijkant aldaar aangegane overeenkomst, om tegen eene bepaalde toelage uit stads kas, voor zijne rekening, aan behoeftigen werk te verschaffen, aan het oogmerk beantwoorden.

In 1837 is de verbeterde inrigting tot opneming van krankzinnigen in het oude en nieuwe gasthuis te Zutphen tot stand gekomen.

Staande deze vergadering zullen U. E. G. A. ontwerpen wegens de daarstelling van dusdanige gestichten, bij het algemeen bestuur aanhangig, worden medegedeeld, en een punt van beraadslaging uitmaken.

De stads geneesheer te Arnhem, W. F. SOMMERHEMA, heeft ons medegedeeld het ontwerp van een door hem bij Oosterbeek op te rigten krankzinnigenhuis, alsmede een reglement op het beheer van hetzelve, met verzoek, om tot de uitvoering onze magtiging en medewerking te [illegible]; waarop wij echter verpligt waren te kennen te geven, dat, ten gevolge van de vroeger door U. E. G. A. genomen afwijzende beschikking, wij, ofschoon des adressants menschlievende bedoeling toejuichende, zwarigheid moesten maken, aan het onderhavig verlangen te beantwoorden.

Openbare Godsdienst, Kerken, Pastoriën, Torens enz.

Het gedrag der dienaren van het evangelie is over het algemeen voorbeeldig, en werkt ten goede op de aan hunne zorg en leiding vertrouwde gemeenten.

De godsdienstige geest der ingezetenen verdient ook bij voortduring den meesten lof.

Het beheer der Hervormde Kerkelijke [illegible] op vele plaatsen [illegible] [illegible] rekeningen verbeterd.

Dan, hoewel de meeste kerkelijke fondsen even toereiken tot het gewoon onderhoud der gebouwen, zijn dezelve echter bijna overal ten eenenmale ongenoegzaam voor buitengewone herstellingen en vernieuwingen, en moeten daartoe uit andere hulpbronnen worden bijgesprongen.

Oosterwolde, Oldebroek, Beekbergen en Putten, maken hierop uitzonderingen.

[illegible] geroepen, aanvaarden dezelven zonder tegenspraak, zoo dat men in het afgeloopen jaar nergens genoodzaakt is geweest eenige uitkoopgelden op te leggen.

Eene fraaije koepelkerk te Arnhem zal weldra geheel voltooid zijn, en tot de uitoefening der openbare eeredienst opengesteld kunnen worden.

De aanbesteding van nieuw te bouwen kerken te Apeldoorn, Heteren en Hummelo, heeft plaats gehad.

Die te Nunspeet is vergroot, en te Harderwijk heeft dezelve door het bouwen eener nieuwe garfkamer, mitsgaders vertrek voor kerkvoogden en notabelen, eene aanmerkelijke verbetering ondergaan.

Te Voorst is eene nieuwe pastorij uit eigene fondsen gebouwd.

Ofschoon dus hier en daar verbetering is geschied, bestaat nogtans elders dringende behoefte.

De gemeenten Elden en Driel (in Over-Betuwe), welke vroeger in predikdienst vereenigd waren, zijn thans gescheiden en aan elke een afzonderlijke leeraar toegevoegd.

De Roomsch-Katholijke gemeente te Groenlo heeft onder anderen een aanzienlijk subsidie uit 's rijks kas tot daarstelling eener nieuwe kerk verkregen. Te Z. Boemel is dezelve vergroot. De verbetering en uitbreiding, aan de Augustijnen-kerk te Nijmegen voorgenomen, zijn in 1837 geheel voltooid. Te Didam is de Katholijke gemeente door eene ondersteuning uit 's lands fondsen geholpen, en mag men zich nu in het bezit van een [illegible] kerkgebouw verblijden. [illegible] de gemeenten [illegible] Silvolde en [illegible] zijn ook nieuwe Katholijke kerken reeds daargesteld of zullen eerlang gereed zijn.

De Israëlitische gemeente te Tiel heeft eene nieuwe kerk gebouwd, welke binnen kort voor de dienst zal geschikt zijn.

Naar een door den heer generaal KRAAIJENHOFF vervaardigd plan, is op den toren der hoofdkerk te Nijmegen een bliksem-afleider aangebragt. Te Eibergen en Rekken zijn de daken der torens hersteld, en te Nede heeft de toren ook belangrijke herstellingen ondergaan.

Openbaar Onderwijs.

Het onderwijs, die bron van verlichting en zedelijkheid des volks, wordt steeds aangemoedigd, en, zoo veel mogelijk, op eene doelmatige wijze in de opvoeding der jeugd voorzien.

Gedurende het jaar 1837, heeft het uiterlijk aanzien van het lager schoolwezen, op onderscheidene plaatsen, door geheele vernieuwing of herbouwing van schoolvertrekken, weder aanmerkelijke verbetering ondergaan; [illegible] bijgedragen is van wege het rijk ƒ 3500-„, door de provincie ƒ [illegible] uit de kassen der belanghebbende gemeenten ƒ 7609-„. [illegible] goede lokalen is dus met elf vermeerderd, en thans [illegible] Er zijn nu 283 openbare en 43 bijzondere scholen [illegible] der 4 kostscholen voor jongens, 2 voor [illegible] jongens en 12 dito voor meisjes.

Het aantal leerlingen, welke voor korter of langer tijd in gemeld jaar deze scholen hebben bezocht, beloopt van beide geslachten bijna 45000.

Met weinige uitzondering, verdienen alle onderwijzers lof, wegens bekwaamheid en trouw in het vervullen hunner pligten, en geven dus ook steeds reden tot tevredenheid aan het over hen gestelde toezigt. Bij het toenemen van het aantal leerlingen verbetert het bestaan der onderwijzers wel, doch blijft op verschillende plaatsen te bekrompen, weshalve de som voor gratificatien, uit de provinciale fondsen toegestaan, eene groote en onmisbare weldaad is geweest.

Het diaconie-bestuur der Roomsch-Katholijke gemeente te Nijmegen, de noodzakelijkheid inziende tot daarstelling eener school voor kinderen van niet bedeelde doch behoeftige ouders, welke op de stads armenschool geen onderwijs konden ontvangen, heeft eene zoodanige inrigting daargesteld.

In de stad Arnhem is eene Israëlitische school geopend, waar ongeveer 78 kinderen, zoo wel der vermogende als behoeftige klasse, een godsdienstig en maatschappelijk onderwijs erlangen; wordende de kosten gevonden uit toelagen van het rijk, de stad, het armbestuur, de Israëlitische broederschappen, schoolgelden en vrijwillige bijdragen.

Over het algemeen zijn in Gelderland ook de instituten voor het middelbaar onderwijs in bloei, en niet alleen in de steden, maar in alle eenigzins aanzienlijke dorpen, bestaat er gelegenheid, om in de levende talen, wiskunde en andere wetenschappen, onderrigt te erlangen.

Het opvoedings-gesticht voor meisjes te Hattem, waar, in een nieuw opgebouwd lokaal, al, wat tot eene beschaafde opleiding behoort, door de talentvolle bestuurster wordt onderwezen, verdient eene bijzondere vermelding.

De Latijnsche scholen, waar thans bij het onderwijs der oude talen, ook de beoefening van andere wetenschappen is gepaard, nemen niet af. Het lokaal te Nijmegen is inwendig verbeterd.

Op het Seminarium der missie, te 's Heerenbergh gevestigd, worden de Katholijken uit Vriesland, Groningen, Drenthe, Overijssel, Utrecht en het aan deze zijde der Waal liggende gedeelte van Gelderland, die zich tot den priesterlijken stand willen voorbereiden, bij voortduring opgeleid en gevormd.

Het genootschap *Kunstoefening* te Arnhem betreffende, kunnen wij mededeelen, dat de directie zoo veel uitbreiding aan het onderwijs geeft, als de bepaalde inkomsten en beperkte ruimte van het gebouw gedoogen; dat de onderwijzers met ijver trachten, om jongelingen tot het uitoefenen van kunsten en ambachten bekwaam te maken, en dat de leerlingen door hunne vorderingen in de teeken-, bouw-, doorzigt- en meetkunde, de aangewende moeite beloonen.

Het ware te wenschen, dat het bestuur door eene ruime toelage uit rijks kas in staat mogt worden gesteld, aan het onderrigt die uitbreiding te geven, welke eene toenemende bevolking vereischt.

Het teekenschool te Z. Boemel is ook bloeijende, en telt verscheidene discipelen.

De Kunstteekenaar [illegible] te Nijmegen heeft weder een nieuw [illegible] over de door hem in die kunst gemaakte vorderingen mogen ontvangen.

De departementen der maatschappij tot nut van het algemeen, de genootschappen ter beoefening van natuurkundige wetenschappen en andere inrigtingen, welke ter bevordering van beschaving en verlichting strekken, zijn bloeijende.

In de stad Arnhem is een genootschap, onder de zinspreuk: *vermeerdering van kennis in ons doel*, opgerigt, hetwelk ten oogmerk heeft, den leden van hetzelve gelegenheid te geven, om zich te oefenen in de beginselen der stel- en meetkunde, en in de toepassing daarvan op de werktuig- en natuurkunde.

Landbouw, Veeteelt, Veeziekte, Veeärtsen.

De landbouwer mag zich dit jaar niet met een gunstigen oogst vleijen. — Het te veld staande belooft weinig. — De rupsen en keverwormen zijn menigvuldig, en dreigen aan houtgewassen en landerijen groote schade toe te brengen.

Uit den staat der gewassen in 1837, door de provinciale commissie van landbouw opgemaakt, worden de navolgende aanteekeningen hoofdzakelijk door ons overgenomen, en kortelijk aan U E G A. medegedeeld.

„Bijna overal zijn de tarwe, de rogge, de haver, de boekweit, het koolzaad, het vlas en de tabak, goed; doch de garst en hennep slechts tamelijk uitgevallen."

„De erwten, paarden- en duivenboonen, hoewel op sommige hooge landen veel door den droogen voorzomer geleden hebbende, gelukte redelijk."

„Zoo wel de hoedanigheid, als hoeveelheid der aardappelen was voldoende. — Alleen in Neder-Betuwe en in de lage streken, welke door het late rivierwater drassig bleven, is de teelt ongunstig geweest."

„[illegible] wortelgewassen, gelijk ook de Engelsche of witte knolraap [illegible] (zoo bijzonder aanbevelingswaardig) gaven eene [illegible] de spurrie op vele plaatsen geheel mislukte en de klaver [illegible] de latere snede zooveel opgeleverd, [illegible] slechts redelijk groeide."

„De prijzen van het hooi zijn aanmerkelijk opgedreven, doordien in den voorzomer het gras op de hooge landen achterlijk bleef, en vele uiterwaarden in de maand Mei onder waren geloopen. — [illegible] zijn bijzonder goed bezet geweest."

„De boomkweekerijen en wasdom der opgaande [illegible] waren gunstig, en de jong geplante heesters schoten veel lot, gelijk ook de groei van het weerden-, elzen- en esschen hakhout gezegend was, [illegible] het weerdenhout, ten gevolge der groote rivierwerken, [illegible] in 1836, [illegible] waren. — Riet en biezen zijn, uit hoofde der stormen in 1836, [illegible] bijna onverkrugbaar geweest."

Verder berigt de commissie:

„Dat de runderen gezond zijn gebleven, met uitzondering van enkele gemeenten, waar zich nog slijm- of longziekte openbaarde; terwijl de prijzen van het slagtvee voldoende zijn geweest, aangezien bovenlandsche kooplieden hetzelve op de markten kochten en met groote kudden naar Pruissen vervoerden. — Dat het ras der paarden in het district Zutphen oogenschijnlijk verbeterde. — Dat de fokkerij der schapen gunstig en de wol goed is geweest. — Dat de varkens wel hebben getierd, en het product van was en honig redelijke stof tot tevredenheid aan de bijenhouders heeft verschaft."

Behalve in Berg en Didam, nemen de ontginningen van woeste gronden ook in verscheidene andere gemeenten aanmerkelijk toe. — Er worden inzonderheid vele dennen bosschen en eiken schaarhout aangelegd.

In Zevenaar en Duiven werden een aantal bunders door landbouwers uit de streken van Dordrecht gepacht, om eene proef met de teelt van vlas te nemen; doch de uitkomsten waren weinig gunstig. — In de Beneden Distrikten begint men dit product meer te bebouwen en te bewerken.

In de gemeenten Zevenaar en Hummelo hebben zich veeärtsen gevestigd, ten dienste der omliggende dorpen, en zulks ten gevolge van overeenkomsten tusschen de betrokkene besturen getroffen, waarbij derzelver diensten zijn geregeld, en hun een vast tractement is toegelegd, waartoe mede bijdragen uit de provinciale kas worden verstrekt. Men is ook in andere deelen van dit gewest op gelijke hoogst aanprijzenswaardige voorzieningen bedacht, welke wij gereed zijn naar vermogen te bevorderen.

Het is te wenschen, dat de kweekelingen van de veeärtsenijschool weldra het nog bestaande gebrek aan geschikte personen zullen aanvullen.

De door Z. M. toegestane vergoeding uit het fonds van den landbouw, ten bedrage van ⅓ der waarde van de verliezen, door de veeziekte geleden, zijn hoogst weldadig voor de mingegoede slagtoffers van die ramp geweest.

Scheepvaart, Handel en Fabrijken.

De scheepvaart op de Zuiderzee is in denzelfden toestand gebleven, en verschaft aan vele ingezetenen een middel van bestaan.

Z. M. heeft aan commissarien en directeuren der Rijn- en IJssel-stoomboot-maatschappij, waarvan de hoofdzetel te Deventer is gevestigd, vergunning verleend tot het aanleggen eener geregelde dienst voor de overbrenging van personen en goederen van Amsterdam naar Kampen, en van daar over den IJssel naar Arnhem en terug.

Door den meer dan middelbaren waterstand der rivieren, was het geheele jaar 1837 gunstig voor de scheepvaart. Die op het Griftkanaal is zeer levendig geweest; zijnde er te Epe 808 schepen, en dus 178 meer dan in het vorige jaar, geteld.

In de haven te Apeldoorn zijn alleen in de beurtschepen op Amsterdam en Rotterdam 40154 riemen papier, en alzoo 7314 boven 1836 geladen.

De handel en scheepvaart te Zutphen was niet achteruitgaande, blijvende echter de negotie in duigen aan het kwijnen.

Te Z. Boemel hebben deskundigen een plan tot uitdieping en bevaarbaarmaking der stads haven ontworpen. De kosten, daartoe vereischt, zijn zoo aanzienlijk, dat dezelve de krachten der stedelijke regering te boven gaan, weshalve het Gouvernement met den toestand bekend gemaakt en aanvrage om subsidie gedaan is.

De paardenhandel is vrij levendig geweest, daar dezelve door Fransche kooplieden zeer gezocht waren, en ten dienste van 's konings leger in dit gewest ook een honderdtal aangekocht zijn.

De uitvoer van schapen naar Frankrijk is [illegible] geweest.

De handel in visch is te Harderwijk door het vervoer met de stoombooten van Rotterdam, Vlaardingen enz., zoodanig in verval, dat vele kooplieden zich langzamerhand aan denzelven onttrekken.

De visscherij was in het afgeloopen jaar zeer slecht. Die der aal en ansjovisch heeft bijna niets opgeleverd. — Noordzeesche vlach is mede weinig gevangen. — De haring ook zeer schaarsch zijnde geweest, had de aflevering aan Fransche schepen bijna niets te beduiden. — In vergelijking echter, was de vangst van volle of zuiderzeesche haring nog beter dan die der zoogenaamde noordkoppen, of haring zonder kuit en milt, waardoor dan ook de hoedanigheid der bokking beter is uitgevallen dan in vorige jaren.

De handel in hout en schors te Harderwijk is niet verminderd; zijnde de prijzen gunstig geweest.

Te Nijkerk is van het gewas van den tabak in 1837 een groot gedeelte verkocht. De prijs van het zoogenaamde best goed liep van ƒ 10-: tot ƒ 17-: van het aardgoed op ƒ 9-: en van het zandgoed op ƒ 7-:.

De vetweijerijen en kalvermestingen hebben aldaar redelijke winsten opgeleverd.

Onder de fabrijken op Veluwe bekleeden 113 papiermolens steeds den eersten rang. — Men klaagt minder over het debiet, dan over de geringe winsten.

Op de kopermolens is genoegzaam werk geweest. Die van den heer KNIPPEL te Voorst, thans met twee stoomwerktuigen voorzien, mag, zoo uit hoofde van uitgebreidheid als keurigheid, met de eersten van deze soort in ons Vaderland wedijveren.

De ijzergieterijen te Keppel en Ulft zijn in eenen voordeeligen staat.

De steen- en pannebakkerijen bloeijen boven mate, en daar dit fabrikaat tegenwoordig bijna uitsluitend tot het oprigten van gebouwen gebruikt wordt, [illegible] king op.

Onder de gemeente [illegible] van pannen en vloersteenen aangelegd, welke aanmerkelijk [illegible] werkzaam schijnt, mitsgaders eene steenbakkerij op de stadswaarden.

Bijzondere aandacht verdient de inlandsche siroopfabrijk van den heer BAKKER te Oosterbeek, waar gewoonlijk dagelijks 400, en in een geheel werksaizoen 60000 mudden aardappelen verbruikt, en in de wintermaanden aan 50 tot 60 zoo mannen als vrouwen bezigheden verschaft worden. Van het water wordt niet alleen als beweegkracht, maar ook op de vernuftigste wijze tot reiniging der grondstof gebruik gemaakt, en de stoom dient niet alleen tot het in beweging brengen van onderscheidene werktuigen, maar bevordert ook de koking.

De zijdeteelt van den heer A. J. VAN EIJNDHOVEN in de buurschap Empe, onder Brummen, verdient aanmoediging, daar de gewonnen witte zijde door bevoegde beoordeelaars voor de beste qualiteit is erkend.

De onderneming van den Medicinae doctor WALTER te Apeldoorn, tot aankweeking van bloedzuigers, verkeert nog in gunstigen staat.

In de gemeente Hattem is door den heer VAN BARNEVELD eene katoenweverij opgerigt, waarvoor het gebouw weldra geheel voltooid zal zijn.

Het bestuur had aan dien ondernemer een geschikt lokaal verschaft, om leerlingen tot die werkzaamheid op te leiden.

Te Harderwijk heeft zich eene gelijke weverij nedergezet, welke met 14 getouwen voor de handelmaatschappij werkzaam is; ook doet zich het vooruitzigt op, dat weldra te Nunspeet en elders aanzienlijke calicot-fabrijken zullen in werking komen.

Te Aalten zijn de bombazijn- en diemet-fabrijken sterk werkende, bedragende het getal wevers thans 496; terwijl in eene fabrijk van rood gestreepte katoenen aldaar 200 wevers arbeidende zijn. Te Eibergen vervaardigt men thans ook zoogenaamde bonte katoenen.

De stoelemakerijen te Culenborg hebben onafgebroken blijven doorwerken. — Ook beklagen de fabriekanten zich geenszins over gebrek aan vertier; maar wel over de steeds lager loopende prijzen, voor welke zij gedwongen zijn hun fabriekaat af te zetten, uit hoofde der buitenlandsche mededinging; wordende bovendien de grondstoffen zeer schaars in dien omtrek; weshalve de bazen verpligt zijn heinde en verre geschikte boomgewassen aan te koopen, hetgeen zware kosten van transport veroorzaakt.

De wolkammerijen hebben te Barneveld, Ede en Scherpenzeel, minder vertier gehad. In Oldebroek breidt zich daarentegen deze tak van welvaart uit.

De maroquin-fabrijk te Apeldoorn gaat voorwaarts.

De hennepwaverijen, mitsgaders eene leertouwerij en honigzemerij te Barneveld bevinden zich in goeden staat.

De [illegible] fabrijken te Arnhem, Heerde en Dieren, zijn bloeijende; gelijk ook eene [illegible] in [illegible] en likeurstokerij in laatstgemeld dorp.

Wegen en middelen van vervoer.

De commissie, door U. E. G. A. tot het ten uitvoer leggen der ontworpen schakel van communicatiën benoemd, heeft onlangs een gedeelte harer werkzaamheden volbragt, en er zal deswege een breedvoerig verslag aan de vergadering worden overgelegd, waartoe wij de vrijheid nemen ons te gedragen.

Den aan te leggen ijzeren spoorweg van Amsterdam over Utrecht naar Arnhem, welke later zal kunnen worden uitgebreid tot eenen zijtak van Rotterdam naar Utrecht en verlenging van Arnhem tot de Pruissische grenzen, is voor dit gewest van overgroot belang.

De staat der buurtwegen is verbeterd, maar vereischt echter onze voortdurende zorg.

In het kwartier Zutphen wordt [illegible] Doesborgh.

Het ware te wenschen, dat de Ellekomsche dijk, die na ten gevolge van den jongsten watervloed weder veel heeft geleden, door verlaatbruggen of anderzins eenmaal in veiligen en behoorlijken staat mogt worden gebragt, daar op den duur hieraan vele kosten moeten besteed worden, en die groote weg niettemin bij iederen overloop van water onbruikbaar of gevaarlijk wordt.

De weg van Arnhem op Zevenaar werd door het water mede aanmerkelijk beschadigd.

De Pottumsche straat van Opheusden op Yzendoorn, Echteld en Tiel, — de wegen van Andelst op Hien, — van Valburg op Slijk-Ewijk, — van Elst op Driel, — van Elst op Bemmel, — van Huissen op Bemmel, en van Angeren op Gent, tot groot nut en gerief strekkende, dienen vooral te worden in orde gebragt.

Onder de aanzienlijke verbeteringen zijn te rangschikken, de voltooijing des wegs van Elburg over Soerel en Gortel naar Apeldoorn, en eene geheele ophooging en verlegging van de oude IJsselstraat onder Brummen.

Behalve de opmaking van den weg van Nijmegen op Groesbeek, is nog van stads wege begrind de weg, loopende door de dorpen Hees en Neerbosch naar den Teersdijk. Ook is de weg op Weurt gelijkgemaakt en van grind voorzien.

De weg van Aalten naar Bredevoort is gedeeltelijk begrind, — die van Ruurlo naar Borculo in orde gebragt. — Men denkt dit jaar de poorten van Borculo, den ingang dier stad belemmerende, te verbreeden of af te breken.

Te Dinxperlo zijn de straten verbeterd.

Te Eibergen is door het leggen eener brug over de Berkel en het aanleggen van een dijk de gemeenschap met de overzijde zeer bevorderd. Van de zijde der gemeente Neede is de weg naar Eibergen mede gedeeltelijk in orde gebragt.

De [illegible] klinkers uit den straatweg [illegible] in het dorp Twello daargesteld.

Onder Gendringen wordt, ten gevolge eener overeenkomst met [illegible] naar der ijzergieterij te Ulft, de aanzienlijke hoeveelheid slak, welke deze fabrijk oplevert, tot verbetering der wegen gebruikt.

Die van gemeld dorp op de Bontebrug en naar de Pruissische grenzen zijn daarmede reeds in orde gebragt.

Het zoude belangrijk zijn, zoo wel voor de gemeenschap in het district Nijmegen, als voor de algemeene communicatie van Holland en Utrecht met Noord-Braband, indien te Druten een pontveer over de Waal konde gelegd en in verband gebragt worden met eenen goeden weg door de Betuwe en de Marsch op Rhenen.

Hoezeer door het in dienst houden eener tweede pont op marktdagen de klagten over het veer te Westervoort zijn verminderd, blijft men nogtans op eene schipbrug hopen.

Het is bedroevend, op den straatweg langs de Zuiderzee, in plaats van tolhuizen, steeds nog loodsen en hutten te zien.

De dienst van diligences en andere middelen van vervoer te lande bleef geregeld werken.

Op de [illegible] der onderneming der stoombooten Willem de I. en de Koningin der Nederlanden, varende in het beurtveer Nijmegen en Rotterdam, ingevolge [illegible] door de regering gedane vertoogen, hebben de schippers [illegible] twee [illegible] gen, die zoo wel voor hen, als voor de Nederlandsche stoomboot-maatschappij tusschen gemelde steden, verbindende zijn.

Rivieren en Wateren.

Wij hebben bij de uitoefening van het algemeen toezigt, ons over het behoorlijk onderhoud en de ruiming van de waterleidingen opgedragen, meer bijzondere voorzieningen doen nemen, met betrekking tot twee niet onbelangrijke waterleidingen der tweede klasse, namelijk de Grift, strekkende van Apeldoorn tot aan den IJssel bij Hattem, en de Laak, welke over het grondgebied van Barneveld, Hoevelaken en Nijkerk afvloeit. Voor de eerst bedoelde is door de betrokkene dijkstoelen en gemeente-besturen een bijzonder reglement opgemaakt en door ons bekrachtigd; terwijl het ontwerp van een reglement voor de andere thans bij de betrokkene dijkstoel en gemeente-besturen mede in behandeling is.

Alle gewone rijks en provinciale waterstaatswerken zijn met zorg onderhouden en hebben eene verbeterende strekking.

De Koning heeft, bij besluit van 23 September 1837, het reglement op het beheer der rivierpolders in dit gewest in deszelfs geheel bekrachtigd, en vervolgens is het personeel voor de onderscheidene besturen door hoogstdenzelven benoemd. Aan U. E. G. A. zal in deze zitting een verslag omtrent de werking van het bedoelde reglement worden aangeboden.

De werken tot instandhouding en verbetering der goede waterverdeeling tusschen de Waal en den Nederrijn, en tusschen dezen en den IJssel, zijn door herstel en verlenging der punten van separatie verbeterd, en doen aanvankelijk eene gunstige werking, gelijk ook die, welke tot beteugeling van te veel toevoer naar de Maas aan het kanaal van St. Andries aangelegd zijn.

Op den Nederrijn beneden Arnhem zijn aanzienlijke rijswerken aangevangen, welke, behalve tot het regelmatiger maken van het stroombed, bestemd schijnen, om tot den ontworpen ijzeren spoorweg dienstig te zijn.

In den polder van Over-Betuwe heeft de schaardijk onder Andelst in 1837 eene belangrijke verbetering ondergaan; zijnde eenigzins achteruit gelegd, verhoogd, verzwaard en met een nieuw beslagwerk voorzien, en is ook een aanzienlijk vak dijks tusschen Ochten en Yzendoorn verbeterd.

De onbeheerde staat van de Drontensche sluis, en overlaat onder Oosterwolde is opgeheven; zullende dit eerlang tot een geregeld onderhoud leiden.

Door den aandrang der rivier blijft de uiterwaard boven de stad Zaltbommel afnemen, en loopt de zoogenaamde stadsdijk, die een gedeelte van den bandijk van den Boemelerwaard uitmaakt, meer en meer gevaar om schaardijk te worden. De plaat in het riviervak voor de stad Tiel is veel verminderd, zoo dat men in staat is geweest eene gierpont ter overvaart [illegible] grenzen, tot bij Ulft, [illegible] gewenschte verbetering plaats gevonden.

De daarstelling van een kanaal van de herberg de Klomp over Barneveld op Nijkerk zoude voor deze, ver van de rivieren verwijderde, streken belangrijk zijn.

Het Griftkanaal van af den IJssel tot de Hezenberger sluis doet door ondiepte gedurende den zomer vele moeijelijkheden aan beladene schepen ondervinden. Het ware te wenschen, dat deze beletselen op de eene of andere wijze verholpen konden worden.

Financiën.

Met beleid geschiedt de invordering van 's lands directe en indirecte belastingen, en ten aanzien van het personeel en de pligtsbetrachting der rijks ambtenaren bestaan geene klagten. — De belastingschuldigen voldoen hunne schatting geregeld, en hoogst zeldzaam behoeven dwangmiddelen gebezigd te worden.

Het geregeld beheer der provinciale geldmiddelen is aan U. E. G. A. kenbaar en zal in de tegenwoordige zitting op nieuw blijken.

De jaarlijksche begrootingen en rekeningen der gemeenten worden over het algemeen ter bepaalder tijd ingezonden en door ons, na zorgvuldig onderzoek, vastgesteld. — Het gevoerde beheer der rekenpligtige ambtenaren was door goede trouw gekenmerkt.

De stedelijke schuld te Nijmegen heeft door uitloting en aflossing eene aanmerkelijke vermindering ondergaan.

De gevestigde schulden te Harderwijk zijn met ƒ 20000 „ vermeerderd tot voorziening in de kosten van het raadhuis.

De zeldzaamheid der gevallen, waarin de gequotiseerden in de gemeentelasten tegen hunnen aanslag bij ons in beroep komen, schijnt te bewijzen, dat men naar billijke grondbeginselen te werk gaat.

Het getal der Belgische muntstukken van twee centimes en [illegible] tegen de [illegible] daargesteld.

Z. M. heeft bepaald, dat in het getal van 's rijks gepensioneerden, voortaan, telken drie maanden de pensioenen zullen worden uitbetaald, en de besturen over de godshuizen en inrigtingen van weldadigheid nogmaals doen aanmanen, om des noods gelden voor te schieten.

Er is, ten opzigte der administratie van het kadaster, over het jaar 1837, niets merkwaardigs mede te deelen; geschiedende de opneming van de nieuwe gebouwen, en de bijhouding van de kaarten en registers, overeenkomstig de bestaande voorschriften; terwijl het getal der in 1837 af- en overgeschrevene perceelen 22000 beloopt.

Gebouwen, enz.

Een aantal vreemdelingen vestigde zich in dit gewest. — In vele steden en dorpen, vooral te Arnhem, Velp, Brummen, Dieren, Apeldoorn en Oosterbeek, werden aanzienlijke woningen gebouwd, en de omstreken verfraaid door aanleg van plantsoen en wandelingen.

De vertimmering van het oude hof van justitie te Arnhem wordt met kracht voortgezet, en hetzelve zal [illegible] der wet op de regterlijke organisatie en het [illegible] nieuwe collegiën kunnen [illegible] 1289

De opbouw eener infanterie-kazerne [illegible] zal dezelve manschappen wordt [illegible]

den wensch der militaire administratie bevredigen, als bevattende al, wat men in eene dergelijke inrigting verlangt.

Het raadhuis te Harderwijk is herbouwd, en van het oude niets blijven bestaan dan de muren en de antieke vergaderzaal; zulks strekt tot versraaijing der ruime markt.

Het huis van burgerlijke en militaire verzekering te Arnhem, na de invoering van het nieuwe gevangenis-stelsel herbouwd, is hecht, luchtig, zeker, en kan de helft meer bevatten, dan de bevolking, die daarin sedert de oprigting in 1828 regelmatig werd opgenomen; kunnende er zonder opeenstapeling 200 gevangenen geplaatst worden.

In 1837 zijn er bij afwisseling 421 gevangenen, als 357 burgerlijke, 60 militaire en 4 voor schulden gegijzelde gedetineerd geweest. — De afscheiding der verschillende soorten wordt steeds bij derzelver plaatsing zorgvuldig in het oog gehouden, en vooral jeugdigen en meer bejaarden afgezonderd. — De voeding geschiedt op de wijze, laatstelijk bij koninklijk besluit van 19 Maart 1827 bepaald. De genees- en heelkundige dienst is opgedragen aan militaire officieren van gezondheid, en de geneesmiddelen worden uit de apotheek van de garnizoens-infirmerie verstrekt. — De orde en tucht worden behoorlijk gehandhaafd; — aan de des verlangenden [illegible] der regenten weinig [illegible]

In het huis van arrest te Nijmegen zijn verbeteringen bewerkstelligd, door inrigting van afzonderlijke ziekenkamers, en men hoopt, bij de uitvoering der verder voorgenomene vertimmeringen, de onderscheidene soorten van gevangenen in de voor hen bestemde lokalen te kunnen verdeelen.

Door den herbouw van het raadhuis te Harderwijk werden de klagten omtrent den staat der gevangenissen aldaar opgeheven, zijnde die nu doelmatig ingerigt.

Nationale Militie.

Bij de wet van den 23sten December 1837, *Staatsblad* N°. 77, werd bepaald, dat de ligting der nationale militie over het jaar 1838 zoude beloopen één man van de drie honderd zielen, gerekend op de bevolking, zoo als die is vastgesteld op den 1sten Januarij 1837.

Dien ten gevolge werd Gelderland voor het gewone contingent aangeslagen op	1095	man
terwijl het getal der, krachtens art. 21 der wet van den 8sten Januarij 1817 ontslagene en weder aan te vullen manschappen beliep	5	»
zoodat deze provincie moest leveren	1100	man.

De indeeling van het gewone contingent werd in dier voege geregeld, dat er zouden worden ingedeeld:

bij de 2de afdeeling infanterie	108	man.
» » 5de »	108	»
» » 9de »	108	»
» » 10de » »	557	»
» » 12de [illegible]	108	»
» » [illegible]	106	»
uitmakende voorschreven getal van	1095	man.

Zoodanige miliciens evenwel, die voor andere wapenen geschiktheid hadden, werden bij eene dezer afdeelingen slechts in subsistentie gebragt en zijn vervolgens, op voorstel van den heer provincialen commandant, door het departement van oorlog bij de kavallerie, artillerie en andere wapenkorpsen overgeplaatst.

De manschappen zijn wel opgekomen en toonden met den besten geest bezield te zijn. Als een bewijs daarvan, meent men te mogen bijbrengen, dat een zeer groot aantal miliciens, krachtens art. 171 der wet van den 8sten Januarij 1817, vrijwillig tot de staande armee overgegaan is.

De geheele ligting is overigens zeer geregeld afgeloopen; dank hebbe de zorg, zoo van de militie-raden en heeren militie-commissarissen, als van de stedelijke besturen in dit gewest.

Schutterijen.

Ook de ligting der schutterij over 1837 heeft niets te wenschen overgelaten.

Het getal manschappen uit die ligting voor den *eersten ban* bedraagt 897 man. Deze zijn volgender wijze ingedeeld, te weten:

bij het 1ste bat. der 1ste afd.	167	man.
» » 2de » » »	151	»
» » 3de » » »	186	»
» » 1ste » » 2de »	123	»
» » 2de » » »	161	»
» » 3de » » »	109	»
uitmakende te zamen	897	man.

[illegible] bataljons is thans als volgt: namelijk die

van het [illegible]	1125	man.
» » 2de [illegible]	1097	»
» » 3de [illegible]	[illegible]	»
» » 1ste » » 2de [illegible]	[illegible]	»
» » 2de » » »	[illegible]	»
» » 3de » » »	1100	»

Zoodat de mobiele schutterijen in Gelderland bedragen een getal van [illegible] man, boven en behalve de uit de schutterij getrokkene artilleristen [illegible] van ons Vaderland [illegible]

Gelukkiglijk echter laat de staatkundige toestand van ons Vaderland [illegible] dat, met uitzondering alleen van eenige zeer weinige officieren en manschappen, allen in het genot van onbepaald verlof deelen.

De ligting over dit jaar wordt krachtdadig doorgezet, en, indien deze ook mobiel verklaard mogt worden, hopen wij U Edel Groot Achtbaren, ten aanzien zoo van het volbrengen der werkzaamheden, als opzigtelijk de opkomst der manschappen, dezelfde gunstige berigten te mogen mededeelen, als wij thans het genoegen hebben met betrekking tot die van het vorige jaar te doen.

Ziekte en geneeskundige hulp.

Het personeel der provinciale commissie van geneeskundig onderzoek en toevoorzigt onderging geene verandering; doch de plaatselijke commissie te Nijmegen betreurt het overlijden van haren verdienstelijken voorzitter, den medicinae doctor L. J. VAN DER [illegible], tot wiens opvolger door den stedelijken raad de geneesheer J. M. VAN [illegible] is benoemd.

Het getal der bevoegde geneeskunstoefenaren bedroeg bij het einde van 1837

Medicinæ doctores	65.
Gepensioneerde chirurgijn-majoors	4.
Chirurgiæ doctores	7.
Heelmeesters	44.
Heelmeesters ten platten lande	70.
Artis obstetriciæ doctores	14.
Vroedmeesters	71.
Apothekers	65.
Vroedvrouwen	127.
Droogisten	24.
Tandmeesters	[illegible]

De ziekte-toestand is over het geheel gunstig geweest, en het karakter der ziekten verschilde niet zeer veel van dat in de beide vorige jaren, ofschoon het telkens aanmerkelijk gewijzigd werd door de onderscheidene jaargetijden.

Vroeg in de lente verbreidde zich allerwege de *influenza* zoo dat men niet alleen veilig zeggen kan, dat geene gemeente, maar ook, dat bijkans geen huis er van verschoond bleef; — dan, hoewel het getal lijders aan deze ziekte groot was, toonde zij zich echter zeer goedaardig ten aanzien der sterfte, vermits slechts eenigen, meerendeels hoogbejaarde, of met slepende kwalen behebt zijnde lijders de slagtoffers van dezelve werden.

De kinderpokken vertoonden zich in 10 verschillende gemeenten, en tasteden in het geheel 119 personen aan, van welke 28 overleden.

De vaccinatie geschiedde met veel ijver, en zelfs het getal der gratis vaccinatien was aanzienlijk, waartoe zeker het heerschen der kinderpokken veel bijdroeg.

De visitatie der apothekers- en droogistwinkels heeft, met enkele uitzonderingen, geene stof tot klagten opgeleverd.

Geene andere letterkundige werkzaamheden van de geneeskunstoefenaren zijn bekend geworden, dan de geregelde voortzetting van het praktisch tijdschrift voor de geneeskunde in al haren omvang, door de heeren doctoren A. MOLL en C. VAN ELDIK.

Rampen en onheilen.

Ten gevolge van de bewuste doorbraken in de rijndijken boven Rees, zijn de gemeenten Berg, Wehl, Gendringen, Zevenaar, Duiven, Didam, Angerlo, Westervoort, Pannerden, Steenderen, Hengelo en Hummelo, geheel of gedeeltelijk overstroomd.

De woningen en landerijen in den omtrek van Doetinchem en zelfs sommige huizen in die stad zijn door het vloedwater bezocht, terwijl de brug over den ouden IJssel zeer door het ijs geteisterd werd en gedeeltelijk wegdreef.

De landen onder Terborg en het lage gedeelte van Silvolde zijn mede ondergeloopen.

Bij Doesborgh veroorzaakte het ijs schade aan bruggen; en die over Broekhuizenswater aan de Ooijpoort is weggestoken. Een der hoofden van de schipbrug werd afgerukt en het paalwerk aan den wal leed veel.

In Brummen en Voorst zijn ook duizende bunders onder water gezet.

De commissien van onderstand hebben dadelijk in de behoeften van menschen en vee voorzien, en er zijn, ten behoeve der slagtoffers, vele gelden ingezameld, waarvan het bedrag door de nieuwspapieren ter kennis van het algemeen is gebragt.

Het ijs heeft aan onze zeekusten geene belangrijke schade berokkend. — Eene schol, die door harden wind onafwijsbaar [illegible] in den dijk bij Nijkerk dreef, baarde geen grond tot bekommering; dadelijk [illegible] van den Arkemheenschen polder den dijk bij het punt, waar die schol in was gegaan, met paalwerk voorzien.

Een op de hoofden der haven gestuwde ijsdam bragt geene vernieling te weeg.

Wij vertrouwen hiermede onze taak te hebben volbragt, en besluiten met den wensch, dat dit verslag U. E. G. A. moge overtuigd hebben van onze ijverige pogingen, om tot Gelderlands welvaart mede te werken, en dat wij eenige aanspraak kunnen maken op de goedkeuring eener vergadering, bevattende afgevaardigden uit de onderscheidene standen en oorden dezer provincie, die het algemeen vertrouwen bezitten, — op den geest der ingezetenen eenen heilzamen invloed uitoefenen, — allerwege het goede zoekende [illegible] en [illegible] stand [illegible]

Arnhem, [illegible]

[illegible] Staten der Provincie Gelderland,

[illegible] HEECKEREN VAN KELL.

Ter ordonnantie van dezelve,

De Griffier der Staten,

M. J. VITRINGA.

Te Arnhem, bij C. A. THIEME, Boekdrukker.